

Mogućnost međupredmetnog povezivanja nastave glazbene umjetnosti

---

Brković, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:981642>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-12-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ GLAZBENE
PEDAGOGIJE

MARIJA BRKOVIĆ

**MOGUĆNOSTI MEĐUPREDMETNOG
POVEZIVANJA NASTAVE GLAZBENE
UMJETNOSTI**
ZAVRŠNI RAD

MENTOR: doc. dr. sc. Tihana Škojo

Sadržaj

1. UVOD	1
2. POVIJESNI PREGLED RAZVOJA GLAZBENOG OBRAZOVANJA	2
2.2. GLAZBENO OBRAZOVANJE U HRVATSKOJ NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA	3
2.3. HRVATSKI NACIONALNI OBRAZOVNI STANDARD	5
2.4. GLAZBENA NASTAVA U OKVIRU HNOS-A.....	6
2.5. NASTAVA GLAZBENE UMJETNOSTI	8
2.6. NACIONALNI OKVIRNI KURIKULUM.....	10
2.7. KURIKULUM GLAZBENE NASTAVE.....	12
3. MOGUĆNOSTI MEĐUPREDMETNOG POVEZIVANJA NASTAVE GLAZBENE UMJETNOSTI	16
4. ZAKLJUČAK	25
5. SAŽETAK.....	27
6. POPIS LITERATURE	29

1. UVOD

Nastava glazbe izvodi se u svim osnovnim školama i gimnazijama. U Odluci o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj iz 2019. godine navedeno je da je učenje glazbe prepoznato i priznato kao neizostavan čimbenik u oblikovanju specifično-glazbenih, ali i općih kompetencija učenika. Predmet Glazbena kultura obuhvaćen je satnicom jednom tjedno tijekom svih osam razreda školovanja učenika. Prema nastavnom planu, u općim, jezičnim i klasičnim gimnazijama, predmet Glazbena umjetnost obuhvaćen je satnicom jednom tjedno tijekom sve četiri godine, dok su za ovaj predmet u prirodoslovnim i matematičkim gimnazijama predviđene dvije godine školovanja. Nastava Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti predmeti su koji svojim sadržajem utječu na razne aspekte oblikovanja umjetničkoga i kulturnoga identiteta učenika, omogućavaju razvoj glazbenih sposobnosti te utječu na učenikov estetski odgoj (Vidulin-Orbanić, 2012: 424). Isto tako, ti su predmeti prisutni u obrazovanju učenika kako bi zadovoljili njihovu potrebu za novim glazbeno-umjetničkim spoznajama i djelovanjima te služe svrsi razvijanja njihove intelektualne širine (Škojo, 2015: 5).

Hrvatski obrazovni sustav tijekom svoje povijesti doživio je razne promjene pa tako i glazbena nastava u školama, čije je prisustvo u nastavnom programu znak da je umjetnički odgoj neizostavan i važan dio obrazovanja i kulture učenika (Vidulin-Orbanić, 2012). Sami nazivi predmeta: Glazbena kultura i Glazbena umjetnost upućuju na snažno zastupljenu odgojnu komponentu tih predmeta te je slijedom toga važno poticati njihov razvoj i sadržaj prema potrebama mladih današnjice, koji u svoju odraslu dob stasaju kroz turbulentno vrijeme. Glazbena nastava u školama svojim sadržajem potiče i kreativan stvaralački proces kod učenika, a analogno tome dolazi do snažnoga utjecaja na spoznajno-vrijednosni aspekt individue te osobne nadogradnje (Vidulin-Orbanić, 2008: 101).

Predmeti Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti, kako samostalno omogućuju brojne nastavne mogućnosti, tako nude i razne mogućnosti međupredmetnoga povezivanja u općeobrazovnim školama, a na iste te mogućnosti Odlukom o donošenju kurikulumu tih dvaju predmeta nastavnici istih pozvani su i na taj korak u načinu predavanja.

2. POVIJESNI PREGLED RAZVOJA GLAZBENOG OBRAZOVANJA

2.1. RAZVOJ GLAZBENOG OBRAZOVANJA DO DRUGOG SVJETSKOG RATA

Prvi oblici glazbene nastave u školama datiraju u 14. stoljeće, kada je broj škola u Hrvatskoj bio malen. Škole su bile rezervirane za djecu aristokracije te je seljaštvo bilo nepismeno. U tim školama učilo se pjevanje i to najčešće u službi crkve. Ta praksa nastavila se do 18. stoljeća. Učitelji koji su podučavali nastavu glazbe najčešće su bili i orguljaši u crkvi.

Dolaskom 18. stoljeća dolazi i razdoblje u kojem je Hrvatska, a time i hrvatski obrazovni sustav bili pod vlašću Austro-Ugarske. Glazbena nastava u školama bila je jednaka kao i u prethodnom razdoblju – pjevanje crkvenih pjesama. U drugoj polovici 19. stoljeća dolazi do proširivanja sadržaja glazbene nastave u preparandijama¹ kada se uvodi obvezno sviranje gusli, orgulja i pjevanje svim polaznicima. U tom se razdoblju u pučke škole i gimnazije uvodi i pjevanje svjetovnih pjesama. U gimnazijama se također učilo i glazbeno pismo jer je cilj ondašnje glazbene nastave bio glazbeno opismeniti učenike kroz učenje o povijesti glazbe, glazbenoj estetici i glazbenoj teoriji. Glazbena nastava nije imala veliku važnost u hrvatskom školstvu prije 20. stoljeća, a pogotovo ne u 19. stoljeću koje je bilo razdoblje suzbijanja nepismenosti te su stoga planovi i programi škola bili više usmjereni na ostale discipline.

Nakon Prvog svjetskog rata, u Kraljevini Jugoslaviji, u osnovne je škole uvedena glazbena nastava pod nazivom *Pjevanje* (Rojko, 2012: 15). Broj tjednih sati toga predmeta varirao je od škole do škole, kao i kvaliteta samoga predavanja koja je ovisila o kompetencijama učitelja. Naime, u tom razdoblju nije postojao jedinstveni plan i program te je svaka škola na određeni način imala svoju autonomiju. Godine 1926. osmišljen je *Nastavni plan i program za sve narodne i osnovne škole Kraljevine* te su se njime točno odredile smjernice predmeta *Pjevanje*. Taj se predmet u nekim školama vodio pod nazivom *Muzika*. Učitelji su bili dobro obrazovani te su svojim učenicima mogli osigurati kvalitetnu nastavu. Taj je predmet također bio i u programu realnih i klasičnih gimnazija, ali osim pjevanja učenici su učili i osnove *solfeggia* i glazbene teorije. Ta se nastava izvodila dvaput tjedno tijekom prve dvije godine školovanja te je bila teško ostvariva i zahtjevna za učenike općeobrazovnih srednjih škola (Rojko, 2012: 15).

---

¹ Preparandija (njem. *Präparande*, prema lat. *Praeparadus*: unaprijed pripremljen), stari naziv za učiteljsku školu (preparandija. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020. Pristupljeno 20. 8. 2020. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=50181>>.)

Uz teorijsku nastavu bila je razvijena i zbarska aktivnost kojom su učenici pjevali narodne pjesme: *Relativno opširne upute donosi „Program i uputstva za rad u srednjim školama“ iz 1936. godine. Tu se govori o narodnoj pjesmi koja „kao najbolji i najvrjedniji izraz narodnoga duha, treba da pomogne učenicima osjetiti jedinstvo narodnog karaktera i duha.“* (Rojko, 2012: 15)

Takav način provođenja glazbene nastave nije ostvarivao rezultate, ali od samoga početka ciljevi nastave nisu ni bili utvrđeni. Ta pojednostavljena stručna glazbena nastava, unatoč pokušajima, nije bila usustavljena niti je bila vođena literaturom hrvatskih autora koji su iznosili svoje pedagoške ideje, za razliku od ostatka Europe koja u isto to vrijeme doživljava procvat raznih pedagoških otkrića i ideja. Slabi rezultati takve glazbene nastave ne trebaju nas ni čuditi jer je gotovo 90% stanovništva Hrvatske živjelo na selu, nije bilo gradova u modernom smislu te se glazbena sredina nije niti ostvarila (Rojko, 2012: 16).

2.2. GLAZBENO OBRAZOVANJE U HRVATSKOJ NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA

Glazbena nastava nakon Drugog svjetskog rata bila je uvelike slična onoj iz prethodnoga razdoblja. Glazbena nastava u osnovnim školama izvodila se pod nazivom *Pjevanje*, na kojoj učenici uče pjevanje pjesama po sluhu i elemente glazbene pismenosti. Cilj glazbenoga opismenjavanja bio je osposobiti učenike za pjevanje u zboru u višim razredima škole, a pjesme koje su se pjevale bile su narodne, ali i pjesme iz NOB-a (Rojko, 2012).

U srednjim se školama održavao predmet *Pjevanje i povijest muzike*. Srednja je škola tada trajala osam godina te je programom bilo predviđeno da učenici tijekom prve četiri godine nauče osnovne elemente glazbene pismenosti, harmonije, glazbenih oblika i poznavanja instrumenata, a tijekom druge četiri cjelokupnu povijest glazbe. Kao što se vidi, program je bio pretenciozan i sasvim nerealan jer je izveden iz struke, tj. iz uvjerenja da nastava glazbe može biti nastava glazbe samo ako se bavi onim istim pitanjima kojima se bavi glazbena nastava u stručnoj, glazbenoj školi (Rojko, 2012: 17). Kasnijim nastavnim programima iz 1946./1947. i 1947./1948. određena je manja satnica glazbene nastave u srednjim školama, ali je program ostao isti: *Ti programi bili su još nerealniji od ranijih jer se isti program našao u znatno smanjenom planu* (Rojko, 2012: 17). Osim učenja *solfeggia* i pjevanja ta je nastava obuhvaćala i slušanje glazbe, ali to je bilo teško izvedivo jer su škole bile slabo opremljene.

Godine 1951. donesen je novi plan i program koji mijenja glazbenu nastavu u osnovnim i srednjim školama. Predmet *Pjevanje* preimenovan je u *Glazbeni odgoj* te je programom bio nešto drukčiji od prethodnoga. U prva tri razreda uglavnom se pjeva po sluhu, a onda se u četvrtom razredu započinje s opismenjavanjem. Uz pjevanje i opismenjavanje u programu se javljaju i slušanje glazbe i stvaralački rad. Također, spominje se i pojam glazbeni život koji je označavao upoznavanje pojmova iz glazbene kulture (Rojko, 2012: 18). Element slušanja glazbe provodio se po mogućnostima opremljenosti škole, ali je i cjelokupna kvaliteta nastave bila upitna zbog nedovoljnih kompetencija učitelja koji u svojim učiteljskim školama nisu imali primjerenu glazbenu izobrazbu.

Nadalje, 1960. godine nastupio je novi plan i program koji je glazbenu nastavu imenovao *Muzički odgoj* te je po svom sadržaju ostao isti prethodnom predmetu. U okvirima u kojima se kreće program ima dobro formulirane zadatke i opširna objašnjenja (Rojko, 2012: 19). Najveći prioritet toga novog programa bilo je glazbeno opismenjavanje te su za taj element u programu navedeni konkretni zadaci i sadržaji, dok su ostali elementi bili prepušteni na volju učiteljima. Kasniji programi glazbene nastave bili su slični ovome, ali se tri stvari mogu uočiti kao različite: smanjenje broja sati, manji naglasak na opismenjavanju uz istodobno veći naglasak na njegovanju pjesme te podjela programa u tri faze. Prvu etapu razredne nastave karakterizira pjevanje po sluhu, drugu etapu, koja obuhvaća četvrti, peti i šesti razred, karakterizira opismenjavanje, dok je sadržaj treće etape uglavnom posvećen stjecanju muzikoloških sadržaja (Rojko, 2012: 19).

Sljedeće faze oblikovanja glazbene nastave po planu i programu svojim su sadržajem bile identične, osim što se broj sati smanjio na 420 sati godišnje te je naziv *Muzički odgoj* promijenjen u *Glazbena kultura*. Nastavni plan i program iz 1991./1992. koncepcijski se uglavnom ne razlikuje od plana i programa koji mu je prethodio, osim po tome što je deideologiziran, što su zadaci nastave značajno reducirani i što su izvršene neke, manje, gotovo beznačajne promjene u sadržaju. Nastavni se plan i program glazbene nastave nije mijenjao sve do izrade HNOS-a.

2.3. HRVATSKI NACIONALNI OBRAZOVNI STANDARD

Hrvatski nacionalni obrazovni standard (HNOS) cjelovit je pristup obrazovnomu procesu i uključuje ciljeve odgoja i obrazovanja, odgojno-obrazovne sadržaje, prijedloge metoda poučavanja, očekivane ishode učenja i poučavanja te nastavno okružje (*Vodič kroz Hrvatski Nacionalni Obrazovni Standard za osnovnu školu 2006*). HNOS je bio značajna prekretnica u hrvatskom obrazovnom sustavu te je njegovo stvaranje započelo rasterećenjem nastavnoga gradiva od nepotrebnih, međusobno nepovezanih i netočnih nastavnih sadržaja. Taj dokument skup je normi koje sadrže razne standarde poučavanja, praćenja i vrednovanja učeničkih postignuća, stručnoga osposobljavanja i usavršavanje učiteljstva, odgojno-obrazovnih sadržaja i obrazovnih postignuća. Isto tako, propisuje i odgovarajuće udžbenike, priručnike, radne bilježnice, nastavna sredstva i pomagala, kao i općenitu tehničku opremu potrebnu za izvedbu raznih predmeta. Važno je napomenuti da je HNOS prvi predstavnik otvorenoga pristupa obrazovanju koji omogućava stalno unaprjeđivanje školstva sukladno zahtjevima i potrebama društva te je jednako tako nagovijestio otvorenost za glazbenu nastavu. Otvoren pristup manifestira se kroz prilagodbu nastavnih sadržaja i metoda stvaranju sustava trajnih osnovnih znanja kao i kroz poticaj na razvoj kreativnosti, stvaralaštva i cjeloživotnog učenja (*Hrvatski nacionalni obrazovni standard, 2006.*). Sukladno tome, HNOS zagovara i podupire razvoj školskoga pluralizma, odnosno svaka škola na autonoman način može ostvarivati propisane odgojno-obrazovne ciljeve. Izbor nastavnih metoda prepušta se učitelju te je on u mogućnosti odabrati način koji smatra primjerenim učenicima kojima predaje. Isto tako, *Vodič kroz Hrvatski Nacionalni Obrazovni Standard za osnovnu školu* zagovara međupredmetno povezivanje s ciljem učenikova boljeg uvida u cjelinu sadržaja koji uči. Povezivanje sadržaja učenike potiče na daljnja razmišljanja te potiče razvoj interdisciplinarnosti. Osim međupredmetnoga povezivanja sadržaja različitih predmeta moguće je i povezivanje sadržaja unutar istoga predmeta u različitim razredima, što omogućuje čvršće i temeljitije utvrđivanje znanja. Nastavni plan i program HNOS-a sadrži razrađene nastavne teme za svaki razred i uz svaku navodi: ključne pojmove, potrebno predznanje, prijedloge za metodičku obradu, dodatne ilustracije, primjere suodnosa s drugim predmetima, sadržaje koje treba ispustiti ili ispraviti, obrazovna postignuća, novo stručno nazivlje koje se uvodi u temu te brojčane podatke koje učenik treba upamtiti.

2.4. GLAZBENA NASTAVA U OKVIRU HNOS-A

Glazbena je nastava isto tako bila dijelom ove reforme školstva te je doživjela velik broj promjena. Hrvatskim Nacionalnim Obrazovnim Standardom određen je cilj nastave glazbene kulture, a to je: uvođenje učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elemenata glazbenoga jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za kritičko i estetsko procjenjivanje glazbe. Osim cilja, navedene su i zadaće toga predmetnog područja (*Hrvatski Nacionalni Obrazovni Standard*, 2006.). Navedeno je da učenike treba:

1. upoznati s različitim glazbenim djelima metodički vođenim slušanjem kako bi se potaknuo razvoj učenikova glazbenoga ukusa, kao i aktivno slušanje koje se potiče upoznavanjem glazbenih oblika,
2. upoznati s osnovnim elementima glazbenoga jezika kako bi učenici stekli osnovne obavijesti o notnom pismu,
3. poticati na samostalnu glazbenu aktivnost, odnosno na pjevanje i sviranje kako bi učenici potaknuli razvoj tih vještina.

Nastavu Glazbene kulture prožimaju dva temeljna načela: jedno je psihološko, a drugo je kulturno-estetsko. Psihološko načelo glazbene nastave uzima u obzir to da učenici vole glazbu i da im je želja baviti se njome te im tim željama treba izlaziti u susret. Kulturno-estetsko načelo polazi za time da je nastava Glazbene kulture, kao i ostali predmeti, priprema za život te je ona pravo mjesto za učenikovo stjecanje kompetencija korisnika glazbene kulture (Rojko, 2012: 132). Najzastupljenija nastavna metoda učitelja ovoga predmeta mora biti razgovor kojim učenici dolaze do zaključaka. Nadalje, sve što učenici moraju naučiti o nastavnom sadržaju mora im biti transparentno, naučeno na satu razgovorom, vježbanjem i ponavljanjem, bez potrebe za ponavljanjem i učenjem kod kuće. Odlukom HNOS-a određeno je da je nužno da se glazbena nastava održava svakoga tjedna te da blok-sati ne odgovaraju prirodi predmeta. Nastava Glazbene kulture temelji se na glazbenim područjima pjevanja, sviranja, slušanja glazbe, glazbene kreativnosti, glazbene pismenosti, glazbenih igara i rada u računalnim glazbenim programima. Glazbenom aktivnošću pjevanja učenike se potiče na vježbanje vještine potičući ih na lijep ton i izražajnost, jasan izgovor i razumijevanje teksta te poštivanje glazbene interpretacije. Pjesme se uče isključivo po sluhu, ali učenike se potiče na gledanje notnoga pisma radi utvrđivanja kretanja smjera melodije. Slušanje skladbi provodi se aktivnim

slušanjem, odnosno učitelj raznim aktivnostima i zadacima slušanja učenike potiče na aktivno slušanje (određivanje izvođača, tempa, dinamike...). Aktivno slušanje potiče upoznavanje glazbenih oblika na nastavi glazbene kulture. Budući da je ulaženje u teoriju glazbe učenicima komplicirano i neshvatljivo, upoznavanje glazbenih oblika putem slušanja glazbe, njihovim opažanjem ponavljanja u skladbi ili novih dijelova, učenike potiče na pažljivo i aktivno slušanje. Metodički ispravan pristup ne stavlja u prvi plan glazbeni oblik, nego glazbu, tj. konkretnu skladbu (Rojko, 2012: 134). Slušanjem glazbe također se uče i nove glazbene vrste. Isto tako, slušanje glazbe može poslužiti i kao ilustrativno sredstvo učenja o određenom instrumentu. Elemente glazbene pismenosti, ritamske i intonacijske značajke poželjno je učenicima prikazati putem sredstva koje je učenicima već poznato, npr. naučenom pjesmom. Pomoću naučene pjesme učenicima se može demonstrirati određena ritamska figura ili izdvojiti neka od njenih melodijskih značajki, ali bez ulaženja u teoriju kako bi učenicima učenje bilo što jednostavnije. Nastavne cjeline vezane uz područje folklorne glazbe postavljene su posebno izvan tablica po razredima, već je naznačeno koliko se tih cjelina u određenim razredima treba proći. Velik broj glazbenih područja koja su navedena u HNOS-u teško je cjelokupno obuhvatiti u nastavi kojoj je propisana satnica jednom tjedno, ali otvorenost programa učiteljima omogućuje izbor odgovarajuće raspodjele područja kroz školsku godinu. Nastavni plan i program HNOS-a nastavu je glazbene kulture podijelio na razrednu i predmetnu nastavu. Razredna se nastava odnosi na prva tri razreda osnovne škole i temelji se na glazbenim područjima pjevanja, sviranja, slušanja glazbe i glazbene kreativnosti. Svako od tih glazbenih područja sredstvo je razvoja glazbenih sposobnosti kao što su: osjećaj za ritam, metar i koordinaciju, slušna koncentracija, prepoznavanje ritma, intonacija. Glazbene sposobnosti svakoga učenika različite su te je stoga nužno svakom učeniku pristupiti individualno, s tim da se pjevanje i sviranje učenika ne ocjenjuje, već razine obrazovnih postignuća kod nastavnih tema upoznavanja glazbe i glazbenih sastavnica. Isto tako, učitelj prilikom ocjenjivanja mora uzeti u obzir skrivene učinke nastave glazbene kulture, npr. razvoj učenikova odnosa prema predmetu i glazbi. Nastavni program HNOS-a sadrži popis skladbi i pjesama koje su primjerene učenicima određenoga uzrasta, ali i napomena da je izbor pjesama i skladbi prepušten učitelju ukoliko odgovara propisanim parametrima. Isto tako, zbog otvorenosti programa učitelj je u mogućnosti, uz obavezne sadržaje, nastaviti dodati njemu i učenicima željene sadržaje koji bi bili korisno sredstvo dolaska do propisanoga cilja predmeta. Predmetna nastava Glazbene kulture u osnovnim školama temelji se na istim glazbenim područjima s tim da se učenike uvodi u upoznavanje glazbenih vrsta, oblika, glazbenoga opismenjavanja te glazbenih instrumenata. Realizacija sadržaja glazbenoga opismenjavanja područje je u kojem je otvorenost programa

izražena jer je učitelj taj koji procjenjuje koliko će vremena u svojoj nastavi izdvojiti za obradu tih sadržaja. Budući da je nemoguće postići operativnu razinu glazbene pismenosti kod učenika osnovne škole, ona se uči do razine prepoznavanja i kao fenomen vezan uz upoznavanje sviranja nekoga instrumenta. Osim redovne nastave glazbena nastava u školama može biti provođena i slobodnim izvannastavnim aktivnostima, kao što su: zbor, vokalne i instrumentalne skupine, ples, folklor i glazbeni projekti. Isto tako, glazbena nastava provodi se i posjetom kazalištu i drugim glazbenim priredbama.

2.5. NASTAVA GLAZBENE UMJETNOSTI

Nastava Glazbene umjetnosti u gimnazijama sadržajno je utvrđena kao pregled povijesti glazbe te se od gimnazijskoga ustroja pa sve do danas izvodi kao kronološki pregled nastavnoga sadržaja dijakronijskim modelom koji označava prikazivanje historijskog razvitka glazbene umjetnosti u kronološkom slijedu (Škojo, 2016: 232). Nastava Glazbene umjetnosti zamišljena je kao svojevrsna *šetnja kroz povijest* od prvih poznatih početaka do glazbe našega vremena te količina sadržaja zahtijeva da se sadržaj kronološki razmjesti po razredima (Rojko, 2001). Osnovna je svrha nastave Glazbene umjetnosti osposobiti učenike za razumijevanje umjetnosti i omogućiti njihov sveobuhvatan odgoj u kulturi (Nacionalni okvirni kurikulum, 2011, 208, Nastavni program, 1994, 77) te na taj način doprinijeti odgoju široko obrazovane, slobodne i tolerantne osobe (Rojko, 1996, 52). U užem smislu nastava Glazbene umjetnosti ostvaruje se s ciljem odgoja i obrazovanja kompetentnoga i kritičkoga slušatelja i poznavatelja glazbe (Rojko, 1996, 52).

Kako bi se ispunila svrha nastave Glazbene umjetnosti, potrebno je voditi se koncipiranim zadacima (Škojo, 2015):

1. omogućiti učenicima nastavak upoznavanja izražajnih sredstava glazbe i njenih sastavnica,
2. slušno i teorijski dopuniti poznavanje glazbala i pjevačkih glasova te različitih vrsta izvođačkih sastava (vokalnih, instrumentalnih i kombiniranih),
3. upoznati temeljne glazbene oblike i najtipičnije vrste glazbenih djela,

4. naučiti razlikovati značajke glazbe nastale tijekom pojedinih povijesnih razdoblja i na temelju tih značajki moći približno ustanoviti kojem razdoblju ili stilskom pravcu pripada neko upravo slušano djelo,
5. upoznati veći broj umjetničkih glazbenih djela iz svjetske literature i saznati najznačajnije podatke o njihovim stvarateljima,
6. upoznati vrijedna umjetnička dostignuća hrvatskih ranijih i suvremenih glazbenih stvaratelja,
7. razviti u učenicima želju za stjecanjem novih spoznaja i znanja o glazbenoj umjetnosti,
8. osposobiti učenike da na temelju stečenoga znanja mogu sami približno procijeniti umjetničku razinu djela koja slušaju,
9. poticati i razvijati potrebu mladih za praćenjem glazbenoga (i cjelokupnoga umjetničkoga) života uže i šire životne sredine (Nastavni program, 1994:78).

Zadaci nastave Glazbene umjetnosti mogu se podijeliti na dva dijela: materijalni i funkcionalni. Materijalni zadaci su: pojavljivanje i učenje o pojavnim oblicima glazbe; upoznati, naučiti i zapamtiti određen broj glazbenih djela; upoznati i naučiti neke osnovne i važne podatke iz glazbene povijesti. Funkcionalni zadatak nastave Glazbene umjetnosti stjecanje je glazbenog ukusa (Škojo, 2015. prema Rojko: 2001).

U općim, jezičnim i klasičnim gimnazijama predmet Glazbena umjetnost obuhvaćen je satnicom jednom tjedno tijekom sve četiri godine, dok su za taj predmet u prirodoslovnim i matematičkim gimnazijama predviđene dvije godine školovanja. Nastavni se sadržaj raspodjeljuje ovisno o raspoloživom vremenu. U općim, jezičnim i klasičnim gimnazijama tijekom prve godine obrađuje se razvoj glazbe od njenih početaka do renesanse (do kraja 16. stoljeća). U drugom razredu učenici uče o baroku, galantnom stilu i bečkoj klasici, u trećem o romantizmu i impresionizmu, a u četvrtom uče razvojne pravce glazbe 20. stoljeća (Nastavni program 1994). Kronološki pregled povijesti glazbe koji se provodi u nastavi Glazbene umjetnosti u gimnazijama naziva se dijakronijski model. U središtu pozornosti dijakronijskoga modela povijesno je vrijeme u koje se smještaju pojave, osobe, događaji (Rojko, 2001, 3). Nakon završetka srednjoškolskoga obrazovanja učenici će imati cjelokupnu sliku o glazbi u cijeloj ljudskoj povijesti te će vladati glazbenim pojmovima, što im omogućava uspješno i aktivno praćenje glazbenoga života okoline. Dijakronijski je model jednostavan sastavljačima te je pogodan za organizaciju nastave što je vjerojatno i razlog dugog opstanka ovoga modela u nastavnoj praksi.

2.6. NACIONALNI OKVIRNI KURIKULUM

Godine 2010. donesen je Nacionalni okvirni kurikulum, dokument koji predstavlja osnovne sastavnice predškolskoga, općega, obveznoga i srednjoškolskoga odgoja, uključujući odgoj i obrazovanje za djecu s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. Isto tako, NOK je temeljni dokument u kojem su prikazane sastavnice kurikuluskoga sustava: vrijednosti, ciljevi, načela, sadržaj i opći ciljevi odgojno-obrazovnih područja, vrednovanje učeničkih postignuća te vrednovanje i samovrednovanje ostvarivanja nacionalnoga kurikuluma (*Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, 2010).

Riječ kurikulum dolazi od latinske riječi *curriculum*, što znači *tijek, slijed* (osnovnoga planiranoga i programiranoga događaja) koji opisuje relativno optimalan put djelovanja i dolaska do nekoga cilja (Previšić, 2007: 367). Nacionalni okvirni kurikulum usuglašeno je donesen na nacionalnoj razini uvažavajući mišljenja društvenih, kulturnih, gospodarskih čimbenika, znanstvene i stručne javnosti, kao i samih građana. Isto tako, pruža najširi okvir odgojno-obrazovnoga djelovanja te utvrđuje bitna suvremena odgojno-obrazovna područja. NOK je razvojni dokument, odnosno otvoren je promjenama i obnavljanju u skladu s promjenama i razvojnim procesima u društvu i obrazovanju. Usmjeren je prema razvoju kompetencija učenika, odnosno vještina, znanja i sposobnosti u skladu sa zemljama članicama Europske Unije kako bi učenici Republike Hrvatske uspješno odgovorili izazovima razvoja društva znanja i svjetskoga tržišta. NOK sadrži osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno obrazovanje:

1. komunikacija na materinskom jeziku,
2. komunikacija na stranim jezicima,
3. matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji,
4. digitalna kompetencija,
5. učiti i kako učiti,
6. socijalna i građanska kompetencija,
7. inicijativnost i poduzetnost,
8. kulturna svijest i izražavanje.

Temeljne sastavnice na kojima je zasnovan NOK su: društveno-kulturne i odgojno-obrazovne vrijednosti (znanje, solidarnost, identitet te odgovornost); ciljevi koji izražavaju očekivana učenička postignuća tijekom odgoja i obrazovanja odgovarajući na pitanja: koja znanja svaki učenik treba usvojiti te koje vještine, sposobnosti i stavove treba razviti; načela kao smjernice odgojno-obrazovne djelatnosti, metode, sredstva i oblici rada, odgojno-obrazovna područja kao temeljni sadržaj; ocjenjivanje i vrednovanje učeničkih postignuća i škole. NOK je izgrađen prema temeljnim vrijednosnim načelima kojih se svi njegovi sudionici trebaju pridržavati kako bi se osigurala unutarnja usklađenost cjelokupnoga kurikulumskog sustava. Temeljna načela izrade NOK-a su: visoka kvaliteta odgoja i obrazovanja za sve, jednakost obrazovnih mogućnosti za sve, obveznost općega obrazovanja, obrazovna i vertikalna prohodnost, uključenost svih učenika u odgojno-obrazovni sustav, znanstvena utemeljenost, poštivanje ljudskih prava i prava djece, kompetentnost i profesionalna etika, demokratičnost, samostalnost škole, pedagoški i školski pluralizam, europska dimenzija obrazovanja te interkulturalizam. Jedna je od važnih stavki NOK-a usmjerenost obrazovanja na dijete, odnosno učenika. Kako bi se ispunili svi ciljevi i kako bi se obrazovanje provodilo svim načelima, nužno je prilagoditi odgojno-obrazovne nastavne oblike i metode svakom pojedinom učeniku. Učitelji bi trebali prilagoditi svoj nastavni rad mogućnostima učenika kako bi se ostvario optimalni uspjeh, odnosno stjecanje kompetencija i dolazak do odgojno-obrazovnih ciljeva. Isto tako, vrlo je važno uvođenje primjerenih oblika i metoda poučavanja koji bi učenike potaknuli na aktivno, samostalno učenje te na praktičnu primjenu stečenih znanja. HNOS-om je 2006. godine uveden otvoreni pristup u odgojno-obrazovni sustav koji je NOK-om nastavio svoj daljnji razvojni put. Otvoreni didaktičko-metodički sustavi učenicima, ali i učiteljima i nastavnicima, pružaju mogućnosti izbora sadržaja, metoda, oblika i uvjeta za ostvarivanje programskih ciljeva (Previšić, 2007.). Otvoreni didaktičko-metodički sustavi omogućuju samostalno učenje te učenicima pružaju iskustva i doživljaje. Nastavne metode i oblici rada koji omogućuju taj učinak su: istraživačka nastava, nastava temeljena na učenikovu iskustvu, projektna nastava, multimedijaska nastava, individualizirani pristup učeniku, interdisciplinarni pristup kojim se povezuju programski sadržaji prema načelima međupredmetne povezanosti, problemsko učenje i učenje u paru ili skupinama (Škojo, 2016).

Nacionalni okvirni kurikulum obrazovanje je podijelio u četiri ciklusa, a svaki od njih navodi očekivane ciljeve odgojno-obrazovnoga procesa koje učenik treba dostići. Prvi ciklus čine prva četiri razreda osnovne škole, drugi je peti i šesti razred, treći je sedmi i osmi, a četvrti

se odnosi na prvi i drugi razred strukovnih i umjetničkih škola, dok u gimnazijama obuhvaća sva četiri razreda.

Glazbena nastava sastavnica je umjetničkoga područja zajedno s likovnom, filmskom, dramskom i plesnom umjetnošću te je obrazloženo da je svrha umjetničkoga područja osposobiti učenike za razumijevanje umjetnosti i za aktivan odgovor na umjetnosti svojim sudjelovanjem (*Nacionalni okvirni kurikulum*, 2010). Isto tako, učenje različitih umjetničkih sadržaja važno je jer ono doprinosi razumijevanju sebe i svijeta te za izražavanje osjećaja, iskustava, ideja i stavova umjetničkim aktivnostima i stvaralaštvom.

U dokumentu je navedeno da se umjetnošću potiče propitivanje, istraživanje, pročišćavanje, povezivanje i izražavanje ideja, osjećaja i iskustava. Umjetnost u odgoju i obrazovanju doprinosi umnomu, osjetilnomu, osjećajnomu, društvenomu, tjelesnomu, duhovnomu i kreativnomu razvoju učenikâ, omogućuju povezivanje učeničkih individualnih znanja, spoznaja i iskustava s drugim odgojno-obrazovnim područjima te njihovo integriranje u šire društvene i kulturne vrijednosne sustave i svjetonazore (*Nacionalni okvirni kurikulum*).

Također, navedeno je da je učenje pomoću umjetnosti, upoznavanjem i korištenjem različitih izvora podataka, umjetničkih jezika, tehnoloških postupaka, načina izražavanja i komunikacijskih tehnologija, stvaranjem vlastitih umjetničkih ostvaraja, sudjelovanjem u umjetničkim aktivnostima, odgovorom na umjetnička djela i stvaralaštvo te na umjetničke ostvaraje drugih učenika, učenike se osposobljava za istraživanje različitih komunikacijskih putova prema drugim sadržajima, ljudima i kulturama, što doprinosi poželjnom međupredmetnom povezivanju, ali i izravno doprinosi ostvarivanju ciljeva NOK-a.

2.7. KURIKULUM GLAZBENE NASTAVE

U odluci o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj, donesenom 2019. godine, navedeno je da učenje glazbe ima višestruku društvenu ulogu: cjeloviti razvoj, razvoj ukusa, ljubav prema glazbi, utječe na bogatiju sliku svijeta kod učenika, potiče interes i potrebu za glazbom te izgrađuje identitet učenika (*Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*, Narodne novine, 2019.)

Kurikulum predmeta zasnovan je na sljedećim načelima:

1. psihološko načelo – učenjem i poučavanjem glazbe ostvaruje se potreba učenika za kreativnim izrazom. Sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima učenici emotivno reagiraju na glazbu i učvršćuju vlastiti odnos s glazbom.
2. kulturno-estetsko načelo – izravnim ili neizravnim susretom s glazbenim ostvarenjima učenici razvijaju glazbeni ukus, stječu kriterije za vrjednovanje glazbe i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o glazbi.
3. načelo sinkroničnosti – u središtu je interesa glazba koja se promatra sa svih aspekata, a ne isključivo povijesnog.
4. načelo interkulturalnosti – upoznavanjem glazbe vlastite kulture i glazbe svijeta učenici razvijaju svijest o različitim, ali jednako vrijednim pojedincima, narodima, kulturama, religijama i običajima.

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja nastave Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti su:

1. omogućiti društveno-emocionalni razvoj svih učenika, naravno, uključujući darovite i učenike s teškoćama. Dijete glazbeno djelo doživljava najprije fiziološki i emocionalno te je za njega u trenutku slušanja i muziciranja važno da se osjeća lijepo što je ostvarivo ciljanim i kvalitetnim vođenjem učitelja (Vidulin-Orbanić, 2008: 101),
2. razvoj glazbenih sposobnosti svih učenika u skladu s individualnim sposobnostima pojedinca,
3. poticanje učenika na aktivno bavljenje glazbom i sudjelovanje u kulturnom životu zajednice – U sklopu općega obrazovanja glazbena nastava učenicima pruža mogućnost da zvučne pojave svoje okoline raspoznaju, opisuju, imitiraju i uspoređuju, odnosno da uspostave i razvijaju vrijednosne kriterije za kritičko i estetski utemeljeno procjenjivanje glazbe (Vidulin-Orbanić, 2008: 102),
4. upoznati učenike s glazbenom umjetnošću putem kvalitetnih i reprezentativnih ostvarenja glazbe različitoga podrijetla te različitih stilova,
5. poticaj razvitka glazbenoga ukusa i kritičkoga mišljenja učenika – Danas ne možemo govoriti o glazbenoj kulturi mladih jer su njihove glazbene preferencije upitne kvalitete, njihovi posjeti kulturnim manifestacijama svedeni su na minimum, a i zato što nisu bili izazvani na kritičko sagledavanje glazbe oko sebe (Vidulin-Orbanić, 2012: 424). Autorica isto navodi da je kultura mladih jedan od osnovnih čimbenika njihova

identiteta i iznimno važno područje njihove afirmacije, komunikacije i stila života te da je škola mjesto odgovorno za učenje o kulturi,

6. razvoj razumijevanja interdisciplinarnih karakteristika i mogućnosti glazbe, poticaj svijesti o regionalnoj, nacionalnoj i europskoj kulturnoj baštini u kontekstu svjetske kulture te razvoj kulturnoga razumijevanja i interkulturalnih kompetencija putem izgrađivanja odnosa prema vlastitoj i otvorenog pristupa prema drugim glazbenim kulturama.

Nastava predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost ostvaruje se u tri domene:

1. slušanje i upoznavanje glazbe – ostvaruje se pomoću audio i videozapisa koji otvaraju mogućnosti pristupu informacijama o različitim vrstama, stilovima, pravcima i žanrovima. Tom domenom učenici stječu znanja o glazbeno-izražajnim sastavnicama i različitim razinama organizacije glazbenoga djela. Slušanjem različitih žanrova na glazbenoj nastavi učenicima omogućuje traganje za novim glazbenim iskustvima.
2. izražavanje glazbom i uz glazbu – pjevanjem, sviranjem, glazbenom igrom, stvaralaštvom i pokretom uz glazbu; omogućuju učenicima cjelovit doživljaj glazbe te njihov razvoj glazbenih sposobnosti i kreativnosti. Kvalitetno provođenje tih aktivnosti postavlja temelje za realizaciju izvannastavnih te izbornih i fakultativnih aktivnosti.
3. glazba u kontekstu – polazište ove domene prve su dvije navedene domene na temelju kojih učenici otkrivaju vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine. Tom domenom učenici uočavaju razvoj, uloge i utjecaje glazbene umjetnosti na društvo te povezuju glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima. Glazba u kontekstu domena od velike je važnosti za međupredmetno povezivanje jer upravo ta domena otvara put povezivanja glazbe s drugim područjima i daje joj drukčiji značaj.

U svim navedenim domenama prisutni su i objedinjujući elementi, a to su: glazbeni jezik i informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) koji otvaraju mogućnost međupredmetnoga povezivanja. Poznavanje glazbenoga jezika nužno je za aktivno slušanje, razumijevanje i izvođenje glazbe, kao i u slučaju aktivnoga muziciranja. Informacijsko-komunikacijska tehnologija važan je element suvremenoga učenja i poučavanja glazbe te se sastoji od upoznavanja učenika s računalnim programima, učenja glazbenoga pisma, audioobrade, eksperimentiranja sa zvukom te rada u programima za skladanje glazbe. Medijima u nastavi i učenju ne pripada samo funkcija posrednika, pomoćnoga čimbenika u procesu učenja, već i uloga temeljne sastavnice bez koje je proces nastave i učenja ponekad neostvariv (Duraković;

Vidulin-Orbanić, 2012: 92). Kao što je navedeno u prethodnim poglavljima ovog rada, glazbena nastava bila je prilagođena tehnološkim dostignućima i mogućnostima svoga vremena i prostora. Današnji neograničeni pristup informacijama, ali i kvalitetna opremljenost škola omogućuju učiteljima i učenicima širok spektar uporabe medija u nastavi.

Kurikulum nastave Glazbene umjetnosti u gimnazijama sadrži obavezne i preporučene sadržaje koje učenici moraju usvojiti kako bi dostigli obrazovni cilj. Obavezni i preporučeni sadržaji podijeljeni su u kategorije: vrste glazbe, glazbeno-stilska razdoblja, pravci/pokreti i glazbeni žanrovi; skladatelji; izvođački sastavi; glazbeni oblici, glazbene i glazbeno-scenske vrste, različite skladbe. Odgojno-obrazovni ishodi u pojedinim razredima srednje škole ovise o dvama elementima. Prvi je vrsta gimnazije, odnosno radi li se o prirodoslovno-matematičkoj, u kojoj se nastava Glazbene umjetnosti izvodi tijekom prve dvije godine školovanja, ili pak o jezičnoj, klasičnoj ili općoj gimnaziji u kojima se nastava Glazbene umjetnosti izvodi tijekom sve četiri godine. Drugi je odabir sinkronijskoga ili dijakronijskoga načina poučavanja. Uz obavezne i preporučene sadržaje kurikulum sadrži i primjere povezivanja sadržaja nastave glazbene umjetnosti s drugim umjetnostima i predmetima.

3. MOGUĆNOSTI MEĐUPREDMETNOG POVEZIVANJA NASTAVE GLAZBENE UMJETNOSTI

Nova kurikulumska filozofija, prvotno definirana Nacionalnim okvirnim kurikulumom, zagovara međupredmetno povezivanje unutar provođenja nastave. U pedagoškoj literaturi često se za pojam međupredmetnoga i predmetnoga povezivanja koristi pojam korelacija (lat.) koji znači suodnos, međuzavisnost, uzajamnu zavisnost (Šulentić-Begić, Begić, 2013). Nacionalni okvirni kurikulum sadrži primjere povezivanja sadržaja glazbene nastave s drugim umjetničkim područjima, ali i s drugim neumjetničkim predmetima. Isto tako, NOK sadrži i međupredmetne teme koje pridonose razvijanju različitih kompetencija učenika. One su obavezne u svim nastavnim predmetima te su ih svi nositelji odgojno-obrazovne djelatnosti obvezni ostvarivati. Ostvarivanje međupredmetnih tema pridonosi međusobnomu povezivanju odgojno-obrazovnih područja i nastavnih predmeta u skladnu cjelinu. Zbog otvorenosti programa, ali i poticanja pluralizma i samostalnosti, škole imaju mogućnost razrađivati predložene međupredmetne teme i osmisliti načine na koje će ih ostvariti. Međupredmetne teme škole mogu ostvariti na više načina te se one mogu provoditi unutar pojedinih predmeta, ali i zajedničkim projektima ili drugim suvremenim oblicima učenja i poučavanja. Nacionalnim okvirnim kurikulumom predviđeno je ostvarivanje sljedećih međupredmetnih tema:

1. osobni i socijalni razvoj – čija je svrha osposobljavanje učenika da prepoznaju i kritički procjenjuju vlastite i društvene vrijednosti te omogućava razvoj kompetencija komunikacije, organizacije i socijalnih vještina,
2. zdravlje, sigurnost i očuvanje okoliša – sa svrhom podizanja svijesti o osobnom zdravlju, utjecaju na okoliš te odgovornosti u raznim životnim situacijama,
3. učiti kako učiti – sa svrhom osposobljavanja učenika za učinkovitu organizaciju i poticaj pozitivnoga stava prema učenju,
4. poduzetništvo – razvoj poduzetne osobe osposobljene za uočavanje prilika u kojima svoje ideje mogu pretvoriti u djelatnost ili pothvat u različitim situacijama: obrazovanju, radu i životu općenito,
5. uporaba komunikacijske i informacijske tehnologije – tema koja je važna za svako predmetno područje jer je uporaba tehnologije prilikom obrazovanja sve više zastupljena. Obrada je ove teme nužna kako bi se učenicima ukazalo na pravilno i konstruktivno korištenje tehnologije tijekom svog obrazovanja,

6. građanski odgoj i obrazovanje – sa svrhom pridonosa osposobljenosti učenika za aktivno i učinkovito obnašanje građanske uloge.

Aktualni Nastavni plan i program za osnovnu školu (2019.) predlaže unutarpredmetno međupredmetno povezivanje sadržaja na horizontalnoj i vertikalnoj razini, odnosno korelaciju. Također, potiče redovitu i trajnu suradnju te komunikaciju nastavnika koja predviđa rasprave o povezanosti odgojno-obrazovnih sadržaja s ostalim odgojno-obrazovnim područjima i/ili predmetima. U Nastavnom planu i programu naglašava se važnost primjene izvanučioničke nastave kao jedne od mogućnosti interdisciplinarnoga povezivanja sadržaja različitih nastavnih predmeta. Njezin cilj jest brže i učinkovitije učenje te međusobna suradnja učitelja kojom se ostvaruje međupredmetna korelacija sličnih nastavnih sadržaja. Pored izvanučioničke nastave navodi se i projektna nastava tijekom koje se učenici angažiraju u različitim tematskim projektima koji mogu trajati jedan školski sat, ali i cijelu školsku godinu. Takva nastava treba barem u jednom segmentu biti povezana s planom i programom, a potom se ostali korelirajući predmeti nadovezuju svojim sadržajem (Šulentić Begić i Begić, 2013). Cilj povezivanja različitih nastavnih predmeta ili sadržaja jest taj da učenici steknu opću sliku o nekom događaju, pojavi, području te o životu općenito (Vidulin-Orbanić, Duraković, 2012: 28). Međupredmetno povezivanje nastave, odnosno korelacija nastavnih predmeta, jest *međusobno funkcionalno povezivanje svih bitnih komponenti nastavnog procesa u harmoničnu cjelinu radi formiranja jedinstvenog nazora na svijet* (Vidulin-Orbanić, Duraković, prema Križelju 1987.). Međupredmetnim povezivanjem učenici na informacije sagledavaju iz različitih kutova i perspektiva te im se time proširuje percepcija o svijetu oko njih, povezanosti i odnosima njihova okoliša kao i mogućnost čvršćega i iz više kutova potkrijepljenoga znanja. Međupredmetno povezivanje može biti sadržajno ili metodičko. U sadržajnom međupredmetnom povezivanju riječ je kada neki nastavni sadržaj obrađuju dva ili više školska predmeta. Tada je potrebno uspostaviti suodnos između tih sadržaja na način da ih se korelira. Povezivanje je bitno naglasiti učenicima kako bi samostalno povezali sadržaj tih predmeta u logičku i smislenu cjelinu i tako usustavili učenje te si ga u konačnici učinili lakšim. Jedan od najčešćih načina međupredmetnoga povezivanja u školama jesu dani integrirane nastave. Organiziraju se tijekom školske godine, a cilj im je usustaviti sliku o nekoj temi koja se obrađuje s različitih aspekata. S druge strane, metodičko međupredmetno povezivanje metoda je koja podrazumijeva upotrebu nastavnih metoda i metoda rada koje su karakteristične za neki školski predmet (Jović 2019: 28, prema Šimunović, 2006.).

U kurikulumu, osim obaveznih i preporučenih sadržaja, predložen i popis izbornih od dvanaest izbornih tema koje učitelj samostalno bira u provedbi nastave. Obavezno je provesti najmanje četiri teme za program od 137 sati, dok je za program od 70/64 obavezno provesti dvije. Naslovi tema postavljeni su široko što učitelju daje slobodu pri sadržajnom koncipiranju te pri međupredmetnom povezivanju (*Nacionalni okvirni kurikulum*). Popis izbornih tema je sljedeći:

1. Čovjek i glazba
2. Glazba i pokret
3. Glazba i znanost
4. Glazba i religija
5. Glazba i ideologija
6. Glazba: prošlost – sadašnjost – budućnosti
7. Glazbeno djelo: stvaranje – izvedba – publika
8. Vrijeme u glazbi: tempo, metar, ritam
9. Popularna glazba, medij i Internet
10. Glazboterapija
11. Glazba, ples i običaji drevnih civilizacija
12. Tradicijska glazba, ples i običaji (Hrvatska, Europa, svijet)

Kao što je i prethodno spomenuto, uz obavezne i preporučene sadržaje kurikulum sadrži i primjere povezivanja sadržaja nastave Glazbene umjetnosti s drugim umjetnostima i predmetima, slikovni prikaz istoga kao i preporuke za ostvarenje tog ishoda. Primjeri povezivanja predmeta Glazbene umjetnosti s drugim umjetnostima opisan je te varira ovisno o vrsti gimnazije u kojoj se provodi. U klasičnim, jezičnim i općim gimnazijama, u kojima se nastava glazbene umjetnosti provodi kroz sve četiri godine školovanja, navedeni su sljedeći primjeri povezivanja predmeta nastave Glazbene umjetnosti s ostalim umjetnostima:

1. uspoređivanje sastavnica različitih umjetničkih izraza određenih razdoblja: npr. književnosti sakralnoga karaktera i duhovna glazba renesanse,
2. barokno slikarstvo i glazba, forma i oblik umjetnosti klasicizma, narodna umjetnost i romantizam, suvremeni ples i suvremena glazba,
3. arhitektonska usporedba/uloga: grčko kazalište i današnje kazalište, srednji vijek – arhitektura: romanika i gotika (usporedba), renesansa – arhitektura, slikarstvo, kiparstvo (Leonardo da Vinci, građevine u Firenci, građevine u Hrvatskoj, renesansa u Dubrovniku); barok: arhitektura, slikarstvo (iluzionističko prikazivanje perspektive i

prostora), kiparstvo (usporedba: barokne građevine u Europi i Hrvatskoj); rokoko: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura (interijeri); klasicizam: arhitektura (jasnoća i jednostavnost, antički uzori), primjeri u Europi i Hrvatskoj (Dubrovnik), slikarstvo (ravnoteža i jasnoća strukture); romantizam, realizam (F. Goya, J. L. T. Géricault), impresionizam (C. Monet, É. Manet, C. Pissaro, E. Degas, P. A. Renoir); 20. stoljeće: ekspresionizam (E. Munch, V. van Gogh, P. Gauguin, H. de Toulouse-Lautrec), kubizam, futurizam/nadrealizam, pop-art, konceptualizam, minimalizam, hiperrealizam;

4. povezanost slikarskih, skladateljskih, plesnih i književnih tehnika i postupaka (tonsko slikanje – povezanost s likovnom umjetnošću i književnošću, madrigalizmi – povezanost glazbenih sastavnica i stilskih figura u književnosti, klasični balet – povezanost glazbe i plesa, impresionizam – povezanost glazbe i slikarstva, glazbe i pjesništva (simbolizam),
5. opera kao multimedijaska umjetnost, razvoj mjuzikla u filmskoj umjetnosti.

U preporuci za ostvarenje međupredmetnoga ishoda navedeno je da bi učenik trebao umjetnosti pristupati interdisciplinarno, analizirajući i uspoređujući sredstva, simbole, tehnike i postupke umjetničkoga izraza u glazbi i ostalim umjetnostima te da je taj ishod moguće ostvariti integrativno s Likovnom umjetnosti i Hrvatskim jezikom (*Nacionalni okvirni kurikulum*). Osim primjera međupredmetnoga povezivanja predmeta Glazbene umjetnosti s drugim umjetnostima, navedeni su i primjeri povezivanja i s predmetom Hrvatski jezik, književnost:

1. tragedija (Eshil, Euripid, Sofoklo), amfiteatar, mitologija (usporedba: grčka, rimska, germanska), srednjovjekovna književnost i jezik (glagoljaši, viteška poezija, zbirka *Carmina Burana*);
2. renesansa: W. Shakespeare, i hrvatski renesansni književnici po izboru (M. Marulić, M. Držić, Š. Menčetić, H. Lucić, P. Hektorović, P. Zoranić);
3. barok: I. Gundulić, klasicizam: P. Corneille, J. Racine, Molière; drama (prolog-zaplet-rasplet), talijanska *commedia dell arte*;
4. romantizam: F. Schiller, J. W. Goethe, A. Dumas, V. Hugo, (realizam i naturalizam), germanska mitologija, narodne bajke i priče (braća Grimm, H. C. Andersen, C. Perrault, I. B. Mažuranić), poezija (simbolizam, P. Verlaine, A. Rimbaud, S. Mallarmé) i proza u romantizmu, hrvatski narodni preporod (budnice i davorije) i predstavnici;
5. 20. stoljeće: ekspresionizam R. M. Rilke, A. B. Šimić; kazalište apsurdna, književnost krhotina, intermedijalnost.

Isto tako, navedeni su i primjeri međupredmetnoga povezivanja u predmetom Povijest: kršćanstvo; glagoljaši; Lutherova reformacija; Napoleon i Francuska revolucija.

Navedeni su i primjeri međupredmetnoga povezivanja s predmetom Vjeronauk: psalmi, koral i misa; protestanti; Evanđelje, evanđelisti; korizma; veliki tjedan; usporedba obreda nekada i danas (religije svijeta).

U prirodoslovno-matematičkim i prirodoslovnim gimnazijama, u kojima se nastava Glazbene umjetnosti provodi kroz dvije ili u jednoj godini školovanja, navedeni su sljedeći primjeri povezivanja predmeta nastave glazbene kulture s ostalim umjetnostima (*Nacionalni okvirni kurikulum*):

1. uspoređivanje sastavnica različitih umjetničkih izraza određenih razdoblja: npr. književnost sakralnoga karaktera i duhovna glazba renesanse; barokno slikarstvo i glazba, forma i oblik u umjetnosti klasicizma, narodna umjetnost i romantizam, suvremeni ples i suvremena glazba;
2. povezanost slikarskih, skladateljskih, plesnih i književnih tehnika i postupaka (tonsko slikanje – povezanost s likovnom umjetnošću i književnošću, madrigalizmi – povezanost glazbenih sastavnica i stilskih figura u književnosti, klasični balet – povezanost glazbe i plesa, impresionizam – povezanost glazbe i slikarstva, glazbe i pjesništva (simbolizam);
3. usporedba: uloga obreda nekada i danas (religije svijeta);
4. arhitektonska usporedba/uloga: grčko kazalište i današnje kazalište, srednji vijek – arhitektura: romanika i gotika (usporedba), renesansa – arhitektura, slikarstvo, kiparstvo (Leonardo da Vinci, građevine u Firenci, građevine u Hrvatskoj, renesansa u Dubrovniku);
5. barok: arhitektura, slikarstvo (iluzionističko prikazivanje perspektive i prostora), kiparstvo (usporedba: barokne građevine u Europi i Hrvatskoj); rokoko: slikarstvo, kiparstvo, arhitektura (interijeri); klasicizam: arhitektura (jasnoća i jednostavnost, antički uzori), primjeri u Europi Hrvatskoj (Dubrovnik), slikarstvo (ravnoteža i jasnoća strukture);
6. romantizam, realizam (F. Goya, J. L. T. Géricault), impresionizam (C. Monet, É. Manet, C. Pissaro, E. Degas, P. A. Renoir); 20. stoljeće: ekspresionizam (E. Munch, V. van Gogh, P. Gauguin, H. de Toulouse-Lautrec), kubizam, futurizam/nadrealizam, pop-art, konceptualizam, minimalizam, hiperrealizam;

7. opera kao multimedijaska umjetnost, razvoj mjuzikla u filmskoj umjetnosti.

U preporuci za ostvarenje međupredmetnoga ishoda navedeno je da bi učenik trebao umjetnosti pristupati interdisciplinarno, analizirajući i uspoređujući sredstva, simbole, tehnike i postupke umjetničkog izraza u glazbi i ostalim umjetnostima. Osim primjera međupredmetnoga povezivanja predmeta Glazbene umjetnosti s drugim umjetnostima navedeni su i primjeri povezivanja s predmetom Hrvatski jezik, književnost (*Nacionalni okvirni kurikulum*):

1. tragedija (Eshil, Euripid, Sofoklo), amfiteatar, mitologija (usporedba: grčka, rimska, germanska), srednjovjekovna književnost i jezik (glagoljaši, viteška poezija, zbirka Carmina Burana);
2. renesansa: W. Shakespeare, i hrvatski renesansni književnici po izboru (M. Marulić, M. Držić, Š. Menčetić, H. Lucić, P. Hektorović, P. Zoranić);
3. barok: I. Gundulić, klasicizam: P. Corneille, J. Racine Molière;
4. drama (prolog-zaplet-rasplet), talijanska *commedia dell arte*;
5. romantizam: F. Schiller, J. W. Goethe, A. Dumas, V. Hugo, (realizam i naturalizam), germanska mitologija, narodne bajke i priče (braća Grimm, H. C. Andresen, C. Perrault, I. B. Mažuranić), poezija (simbolizam, P. Verlaine, A. Rimbaud, S. Mallarmé) i proza u romantizmu, hrvatski narodni preporod (budnice i davorije) i predstavnici;
6. 20. stoljeće: ekspresionizam R. M. Rilke, A. B. Šimić; kazalište apsurdna, književnost krhotina, intermedijalnost.

Isto tako, navedeni su i primjeri međupredmetnoga povezivanja s predmetom Povijest: kršćanstvo, glagoljaši, Lutherova reformacija; Napoleon i Francuska revolucija.

Navedeni su i primjeri međupredmetnoga povezivanja s predmetom Vjeronauk: psalmi, koral, misa; glagoljaši; protestanti; Evanđelje, evanđelisti; korizma; veliki tjedan.

Povezivanje predmeta Glazbene umjetnosti s ostalim umjetnostima učenike dovodi do spoznaja o jeziku umjetnosti te o sastavnicama umjetničkoga izražavanja. Međupredmetnim povezivanjem Glazbene umjetnosti s predmetom Likovna umjetnost učeniku stvara širu sliku o sredstvima i oblicima umjetničkoga izražavanja. Usporedba glazbenih i likovnih izraza, promatranje njihovih sličnosti i različitosti, njihovih obilježja, otvara mogućnost sagledavanja umjetnosti kroz različite prizme. Jednako tako, međupredmetnim povezivanjem likovne, glazbene i književne umjetnosti učenici *slažu* stilska i žanrovska obilježja pojedinih razdoblja. U taj segment međupredmetnoga povezivanja uklapa se i predmet Povijest koji svojim

sadržajem nadopunjuje i potkrjepljuje znanje o povijesti svih navedenih umjetnosti. Poznavanje povijesnoga konteksta doprinosi povezivanju gradiva i stvaranju cjelokupne slike svjetske povijesti. Učenici gimnazijskoga programa, općeobrazovnih škola pojedinci su u razvoju i sebi svojstvenih afiniteta i interesa. Učenicima sklonijima učenju o umjetničkim područjima ovakav način međupredmetnoga povezivanja podiže interes i mogućnosti usvajanja gradiva drugih predmeta te njihovo shvaćanje.

Povezivanje povijesti književnosti s glazbenom umjetnošću prikazano je u Nacionalnom okvirnom kurikulumu, ali i ostali elementi predmeta Hrvatski jezik i stranoga jezika mogu itekako biti povezani s nastavom glazbe. Jezik je komunikacijsko sredstvo kao i glazba, na sebi svojstven način, verbalno i neverbalno. Jezik i glazba posjeduju semantičke i strukturne razine te osvještavanje ovih područja u glazbi kao i u jeziku doprinose učenikovu dostizanju odgojno-obrazovnoga cilja. Također, neka glazbena djela sadrže riječi, ali i sadržaj te između njih postoji odnos, kao što riječi i sadržaj postoje u književnim djelima. Povezivanje zajedničkih elemenata različitih umjetnosti učenicima otvara novu perspektivu pri učenju različitih gradiva istih te im pomaže u stvaranju sebi svojstvenoga načina učenja i pamćenja informacija (*Nacionalni okvirni kurikulum*). Neke od mogućnosti povezivanja glazbe s Hrvatskim jezikom jesu: pljeskanje u ritmu na slogove u riječima, recitiranje (uglazbljivanje) pravopisnih pravila uz rimovanje, pjevanje pjesme koju su učenici prethodno naučili pravilno i izražajno čitati, usvajanje vokabulara kroz razgovor o nepoznatim riječima u pjesmi koju su naučili pjevati, određivanje tematike pjesme ili nagađanje što će se zbiti u sljedećoj strofi, pjevanje pjesme koju su prethodno zapisali (Jović, 2019: 38).

Društveno-humanistička područja (vjeronauk, etika, filozofija, sociologija, psihologija, politika i gospodarstvo, povijest) nude široku paletu mogućnosti međupredmetnoga povezivanja s glazbenom nastavom te je u Nacionalnom okvirnom kurikulumu navedena i poveznica s međupredmetnom temom *Građanski odgoj i obrazovanje*. U navedenim predmetnim područjima glazbu je moguće smjestiti u različite kontekste: politički, društveni, ideološki i religiozni. Učenicima se također ta predmetna područja i teme mogu povezati uz glazbenu umjetnost objašnjavajući im suodnos pojedinca, grupe, kulture i društva, odnosno učenjem o utjecaju svojih postupaka u odnosu na okolinu u kojoj se nalaze te na koji način grupe, kultura i društvo utječu na njih same kao pojedince. Predmetna područja društveno-humanističkih znanosti i Glazbena umjetnost učenicima približavaju drukčije kulture, razmišljanja i običaje, odnosno razvijaju interkulturalni senzibilitet kod učenika. Međupredmetnim povezivanjem društveno-humanističkih predmeta s glazbenom umjetnosti u

gimnazijama učenicima širi senzibilitet, empatiju, solidarnost, toleranciju i poštovanje prema kulturama drugih naroda i država približavajući im i glazbeno izražavanje istoga. Samim učenjem o poštovanju, solidarnosti, toleranciji i podizanjem svijesti o ljudskim pravima učenici stvaraju otpor prema ikakvom pokazivanju diskriminacije. Učenjem o glazbenoj umjetnosti kroz prizmu upoznavanja povijesnih činjenica, političkih ustroja, društvenih podjela i interkulturalnosti učenici razvijaju prepoznavanje društvenih i kulturnih vrijednosti kao i kritičko promišljanje društveno-kulturnih pojava (*Nacionalni okvirni kurikulum*).

Prirodoslovni predmeti poput Geografije i Biologije, ali i međupredmetna tema *Održivi razvoj*, zajedno s glazbenom nastavom mogu doprinijeti dostizanju učenika do odgojno-obrazovnog cilja. Međupredmetno povezivanje nastave Glazbene umjetnosti i navedenih prirodoslovnih predmeta može pospješiti učenikovo shvaćanje odnosa čovjeka, umjetnosti, kulture i prirode. Treba naglasiti i da učenicima ovakvo međupredmetno povezivanje može uspostaviti višestruke i raznolike odnose između prirodnih, društvenih, gospodarskih i kulturnih dimenzija okoliša (*Nacionalni okvirni kurikulum*). Razumijevanjem vrijednosti umjetnosti i kulture, ali i povijesnoga značaja istih uz razvitak interkulturalnoga senzibiliteta, učenici će shvatiti i osvijestiti potrebu za očuvanjem svjetskoga kulturnog i umjetničkog značaja.

Tjelesno i zdravstveno nastavno područje i glazbena nastava imaju uvjete za međupredmetnu suradnju te uz njih i međupredmetna tema *Zdravlje*. Unutar te međupredmetne suradnje učenici mogu osvijestiti prioritet mentalnoga, emocionalnoga i tjelesnoga zdravlja kako i uspostave zdravoga načina života (*Nacionalni okvirni kurikulum*). Učenici pomoću međupredmetnoga povezivanja tih predmetnih područja mogu uvidjeti i iskušati povezanost glazbe i pokreta, odnosno plesa. Učenjem raznih vrsta plesova, poput npr. valcera, klasičnog tanga, salse, učenici fizičkim kretanjem pospješuju svoje fizičko zdravlje, plešu na glazbu koja je odgovarajuća plesu i plesnim koracima usvajaju pojam tempa i metra.

Tehničko-informatičko i matematičko predmetno područje nudi mogućnosti međupredmetnoga povezivanja s nastavom Glazbene umjetnosti. Primjerice, učitelji ta dva predmeta mogu objediniti organizacijom istraživanja glazbe IKT-om, odnosno informacijsko-komunikacijskom tehnologijom. IKT je jedan od objedinjujućih elemenata učenja i poučavanja glazbe te je važan dio suvremenoga učenja (*Nacionalni okvirni kurikulum*). On obuhvaća:

1. upoznavanje učenika sa suvremenim programima,
2. učenje glazbenoga pisma pomoću računala,
3. audioobradu i eksperimentiranje sa zvukom,

4. rad u programima za stvaranje glazbe.

Pomoću tehnologije i njenih mogućnosti učenici su u mogućnosti raditi na svom tehničkom stvaralaštvu te prikazati vlastita djela. Povezivanjem tih područja učenici glazbu mogu shvatiti i kao disciplinu usko povezanu s brojevima te je gledati i kroz prizmu matematike. Radom u programima, stvaranjem glazbe i vizualnim prikazom djela učenici su u mogućnosti uvidjeti strukturiranost i organizaciju glazbenih djela te shvatiti proporcije i odnose u glazbi (*Nacionalni okvirni kurikulum*).

Kao što je prethodno navedeno, nastava Glazbene umjetnosti također unutar svoga programa može neke od nastavnih sadržaja prilagoditi obradi međupredmetnih tema. Primjerice, tema *Učiti kako učiti* zastupljena je u svakom predmetu pa tako i u nastavi Glazbene umjetnosti, na način da učenicima razvija sposobnosti organizacije samostalnoga učenja i uporabe različitih izvora informacija. Također, razvija i strateško i projektno učenje, ovisno o nastavnim metodama i oblicima kojima se učitelj odluči koristiti u svojoj nastavi. Usvajanjem gradiva nastave Glazbene umjetnosti učenici razvijaju različite glazbene vještine i umijeća te ih dovodi do stvaranja različitih strategija doživljavanja i vrednovanja glazbe (*Nacionalni okvirni kurikulum*).

Međupredmetna tema kurikuluma koju također ovaj predmet može obuhvatiti je i *Osobni i socijalni razvoj*. Učenici na nastavi Glazbene umjetnosti stječu komunikacijske kompetencije putem uzajamne komunikacije, suradničkoga učenja, dijeljenja odgovornosti i argumentiranoga iznošenja vlastitoga mišljenja, a jednako tako razvijaju i prihvaćanje različitosti u mišljenjima kao i prihvaćanje različitih uloga unutar grupe (*Nacionalni okvirni kurikulum*).

Nastava Glazbene umjetnosti kod učenika razvija kreativnost i inovativnost kao i organizacijske vještine. Ovim predmetom učenici uviđaju vlastite sposobnosti i potencijale što su sve elementi međupredmetne teme *Poduzetnost*.

4. ZAKLJUČAK

Glazbena je nastava tijekom povijesti bila izložena raznim promjenama te ju se moglo opisati kao vrlo sadržajnu i zahtjevnu nastavu bez određenoga i univerzalnoga ishoda i cilja. Vremenom je evoluirala do današnje forme predmeta u čijem su kurikulumu jasno određeni odgojno-obrazovni ishodi učenja kao i ciljevi. Pojavom HNOS-a pojavio se pojam otvorenoga programa koji je unutar nastave Glazbene kulture u osnovnoj školi unaprijedio nastavu, dok je nastava Glazbene umjetnosti u gimnazijama ostala ista sve do novoga kurikulumskog usmjerenja donošenjem NOK-a. Nacionalni okvirni kurikulum ponudio je široku paletu mogućnosti za učitelje da provođenje nastave prilagode afinitetima i željama učenika kojima predaju kako bi dostigli odgojno-obrazovni cilj. Nacionalni okvirni kurikulum razvojni je dokument što znači da je otvoren promjenama i obnavljanju u skladu s promjenama i razvojnim procesima u društvu i obrazovanju, a isto razvojno usmjerenje, prožeto otvorenošću, je nastavila i zadnja Odluka o donošenju kurikuluma za predmet Glazbena umjetnost donesen 2019. godine. Nacionalni okvirni kurikulum, osim kompetencijske usmjerenosti, uvodi i važnu komponentu u nastavni proces, a to je međupredmetno povezivanje. Takav model povezivanja u kurikulumu predložen je za svako predmetno područje pa tako i nastavu Glazbene umjetnosti. Kurikulum nastave Glazbene umjetnosti ostvaruje se u tri domene: Slušanje i upoznavanje glazbe; Izražavanje glazbom i uz glazbu te Glazba u kontekstu. Domena Glazba u kontekstu polazi od prve dvije navedene domene na temelju kojih učenici otkrivaju vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine. Tom domenom učenici uočavaju razvoj, uloge i utjecaje glazbene umjetnosti na društvo te povezuju glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima. *Glazba u kontekstu* domena je od velike važnosti za međupredmetno povezivanje budući da upravo ta domena otvara put povezivanja glazbe s drugim umjetničkim područjima i daje joj opsežniji značaj. Mogućnosti međupredmetnoga povezivanja nastave Glazbene umjetnosti brojne su i vrijedne provođenja u nastavi. Kako bi se ostvario taj odgojno-obrazovni cilj, NOK konkretizira mogućnosti sadržajnog povezivanja sadržaja glazbene nastave s drugim umjetničkim i neumjetničkim područjima. Međupredmetnim povezivanjem učenici informacije sagledavaju iz različitih kutova i perspektiva te im se time proširuje percepcija o svijetu oko njih, povezanosti i odnosima njihova okoliša kao i mogućnost čvršćega i iz više kutova potkrijepljenoga znanja. Navedene karakteristike takvoga podučavanja pospješuju dolazak do odgojno-obrazovnoga cilja, odnosno odgoja i obrazovanja

kompetentnoga poznavatelja glazbene kulture i umjetnosti, ali i široko interdisciplinarno orijentiranoga gimnazijalca.

5. SAŽETAK

Glazbena nastava u školama oduvijek je bila prisutna u hrvatskom obrazovnom sustavu te je bila podvrgnuta raznim programskim izmjenama. Stupanjem na snagu Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda (HNOS) 2006. godine, hrvatski se obrazovni sustav, a time i nastava Glazbene kulture, usmjerila prema otvorenom nastavnom modelu. Iako je osnovnoškolska glazbena nastava već dolaskom HNOS-a krenula u smjeru otvorenog modela, taj put je za nastavu Glazbene umjetnosti započeo tek 2010. godine donošenjem NOK-a. Didaktičko-metodička otvorenost potvrđena je posljednjim dokumentom donesenom 2019. godine gdje je navedeno kako učenje glazbe ima višestruku društvenu ulogu: cjeloviti razvoj, razvoj ukusa, ljubav prema glazbi, utječe na bogatiju sliku svijeta kod učenika, potiče interes i potrebu za glazbom te izgrađuje identitet učenika. Nova kurikulumska filozofija, definirana posljednjim dokumentima zagovara međupredmetno povezivanje unutar provođenja nastave. Uz obavezne i preporučene sadržaje, kurikulum sadrži i primjere povezivanja nastave Glazbene umjetnosti s drugim umjetničkim i neumjetničkim predmetima te se time učenicima približavaju drukčije kulture, razmišljanja i običaji, odnosno razvija se interkulturalni senzibilitet učenika kao i percepcija o svijetu oko njih. Međupredmetno povezivanje nastave Glazbene umjetnosti s drugim predmetnim područjima učenicima nudi širok spektar korisnih znanja i vještina. Otvoreni model i poticanje međupredmetnog povezivanja nudi velike mogućnosti u učenju i poučavanju učenika te je usmjeren je prema razvoju kompetencija učenika, odnosno vještina, znanja i sposobnosti.

Ključne riječi: Glazbena umjetnost, međupredmetno povezivanje, kurikulum, otvoreni model.

SUMMARY

Music education in schools has always been present in the Croatian educational system and was subject to various changes in program. With the introduction of the Croatian National Educational Standard (CNES) in 2006, the Croatian educational system, and Music Education alongside of it, has been directed to an open model of education. Even though primary school education moved to the open educational model with the introduction of CNES, this path for Music Education only began in 2010 with the introduction of the National Education Curriculum (NEC). The didactic and methodic openness has been confirmed with the latest version of the document in 2019 which states that learning music has a manifold social role: integral development, development of musical preference, love for music, the student's general image of the world, stimulates interest and the need for music while constructing the student's identity. This new curriculum philosophy defined by the latest documents, promotes inter-subject relations within class conduction. Alongside mandatory and recommended content, the curriculum contains examples of connecting music education content with other artistic or non-artistic subjects, thus acquainting the students with different cultures, thoughts and customs. In other words, the student's intercultural sensibility and perception of the world are being developed. The inter-subject relation of music with other subject areas offer a wide array of useful skills and knowledge. The open model and the stimulation of inter-subject relations offer great potential while teaching and learning and it aims towards competence development in students, apropos skills, knowledge and competences.

Key words: Music Education, inter-subject relations, curriculum, open model of education.

6. POPIS LITERATURE

1. Vidulin-Orbanić, Sabina; Duraković, Lada, (2012), *Metodički aspekti obrade muzikoloških sadržaja: mediji u nastavi glazbe*, Pula: Sveučilište Josipa Dobrile u Puli, Odjel za glazbu
2. Vidulin-Orbanić, Sabina (2008), *Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju*, *Metodički ogleđi*, 15(1), str. 99-114.
3. Vidulin-Orbanić, Sabina (2012), *Utjecaj glazbene nastave na (glazbenu) kulturu učenika*, u: Hrvatić, Neven i Klapan Anita (ur.), *Pedagogija i kultura*, Zagreb: Hrvatsko pedagoško društvo, str. 419-430.
4. *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i opće obvezno obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi*. (2011). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
5. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*, Narodne novine, 2019., Pristupljeno 02.09.2020. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html.
6. Nastavni program za gimnazije. Glazbena umjetnost. (1994.) Glasnik Ministarstva prosvjete i sporta Republike Hrvatske. Zagreb.
7. Rojko, P. (1996.) *Metodika nastave glazbe. Teorijsko – tematski aspekti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera.
8. Jović, S. (2019.) *Međupredmetno povezivanje obrazovnih sadržaja*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
9. Škojo, T. (2015). *Nastava Glazbene umjetnosti u kurikulumu suvremenog odgoja i obrazovanja. Poučavanje umjetnosti u 21. stoljeću*, Težak, D. (ur.). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 213-230.

10. Škojo, T. (2013). Kreativnost učenika srednjih škola u nastavi umjetničkoga područja. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 29, 1, 300-316.
11. Škojo, T. (2015). Nastava Glazbene umjetnosti u kurikulumu suvremenog odgoja i obrazovanja. *Poučavanje umjetnosti u 21. stoljeću*, Težak, D. (ur.). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 213-230.
12. Škojo, T. (2016) Nastava Glazbene umjetnosti u kontekstu aktivnog učenja“, *Školski vjesnik: časopis za pedagoški teoriju i praksu*, 65(2), str. 229–249.
13. Škojo, T. (2018). Promjene u didaktičkom strukturiranju nastave glazbe u Republici Hrvatskoj U: *Ka novim iskoracima u odgoju i obrazovanju Zbornik radova sa 2. međunarodne znanstveno-stručne konferencije*, Dedić Bukvić, E., Bjelan Guska, S. (ur.). Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 391-406.